

NOTAT

– magasin om demokrati og Europa

Jesper Jespersen:
**Farvel til
euro'en er
rykket nærmere**

Sigge Winther Nielsen:
**Vi mangler
offentlighed
i Europa**

**Tema:
Krisen
og euro'ens
fremtid**

TEMA:

EURO-KRISEN

Har den fælles mønt en fremtid?

EU står i dag over for den værste økonomiske krise, unionen har gennemlevet. Ikke bare Grækenland, men også Portugal, Spanien, Irland og en række øst- og centraleuropæiske lande må notere sig voldsomme underskud på budgettet og en voksende gæld i en størrelsesorden, så det truer stabiliteten.

Den kommende tid vil byde på omfattende nedskæringer på lønninger og sociale ydelser. En ekstra runde med økonomisk nedtur, efter finanskrisen i 2008, er i fuld gang.

Blandt de varme emner i debatten om krisen er euro'ens rolle. Euro'en har ikke været det solide anker, der sikrer stabilitet i EU's finansielle system, som mange ellers satte deres lid til ved indførelsen i 2002. Den europæiske valuta er udsat for spekulation, og det knager så højt i møntens fuger og bånd, at dens overlevelse er på spil.

Selv de varmeste fortalere for euro'en er gået i tænkeboksen, og reformer af den fælles valuta er på tegnebrættet. I EU's institutioner brænder to spørgsmål:

- Skyldtes euro-krisen, at reglerne ikke blev håndhævet kontant nok?
- Er der behov for en mere omfattende fælles økonomisk politik, som kan genskabe euro'ens troværdighed?

Der er politisk sprængstof i begge dele. Hvis reglerne skal håndhæves strengt, er der udsigt til en økonomisk hestekur i euro-landene i mange år fremover. Og skal der laves en omfattende fælles økonomisk politik, som også berører landenes finanslove, begynder en føderal EU-stat (fælles) at tegne sig for alvor. Er medlemslandenes befolkninger parate til det?

Et helt andet spørgsmål melder sig i andre kredse. Det er om euro'en overhovedet er en god idé. Om ikke den lægger for stramme tøjler om den økonomiske politik, og om ikke den stiller de mindre udviklede økonomier i en dårlig position over for f.eks. Tyskland.

Vi kommer hele vejen omkring i dette nummer af NOTAT, hvor utroligt det end kan lyde! ♦

Euro-debatten bliver aldrig den samme

Lige før den danske folkeafstemning i 2000 mente statsministeren, at euro'en var "en hundrede procents forsikring" mod international spekulation.

SPEKULATION. De seneste måneders begivenheder har mildt sagt føjet nyt til debatten om den fælles mønt, euro'en.

Det er i hvert fald svært at forestille sig en gentagelse af debatten om euro'en, der fandt sted i Folketinget den 11. april 2000, få måneder før folkeafstemningen i september samme år om indførelse af euro'en i Danmark, som regeringen tabte. Ved denne lejlighed holdt daværende statsminister Poul Nyrup Rasmussen det første indlæg på regeringens vegne. Han talte om ikke at placere Danmark på sidelinjen, og om euro'en som "...det tryggeste grundlag for at videreudvikle job, vi kan få". Og så introducerede han et argument som samtlige partier, der støttede euro'en, skulle gentage flere gange i løbet af den lange debat:

"Jeg er sikker på, at den forsikring, vi deler med de andre, hvis vi går sammen med de andre i fællesskab, er en hundrede procents forsikring mod at blive rendt over ende af international spekulation."

Men i de senere måneder er EU's regeringer blevet dybt rystet af spekulation mod netop euro'en. Flere i toppen af EU er endda begyndt at opfordre til at gå på listen med negative udmeldinger om økonomiens tilstand for at undgå at give inspiration til spekulanterne. Såsom formanden for Euro-landene, Luxemburgs premierminister Jean Claude Juncker den 18. maj:

»Efter min mening bør visse mennesker tænke før de taler...og nogle gange ville det være bedre om de holdt deres mund.« sagde han den 18. maj om udtalelser fra Angela Merkel om virkningen af EU's støttepakke for euro'en på 750 milliarder euro.

Om samme støttepakke udtalte fru Nyrup Rasmussen, det radikale folketingsmedlem Lone Dybkjær den 10. maj, at den "...sender et tydeligt signal om, at man vil forsvare Euroen mod udenlandske valutaspekulanter, som har forsøgt at ryste Euroen og samarbejdet i Euro-zonen".

Debatten om euro'en bliver aldrig den samme igen. ♦

Det har ikke været muligt at få en kommentar fra Poul Nyrup Rasmussen.

Ignacio Fernández Toxo, spansk fagforeningsleder, truer regeringen med generalstrejke.

Spanien vigtigere end Grækenland

Kampen om euro'ens fremtid står i Spanien. Nu skærer regeringen historisk hårdt i budgettet, og bliver mødt af klapsalver i Kommission og Ministerråd, mens dele af fagbevægelsen truer med generalstrejke.

HESTEKUR. Det spektakulære sammenbrud i den græske økonomi har taget alle overskrifter i den senere tid, men for euro'en hedder den store udfordring Spanien. For selvom både Grækenland, Irland og Portugal er mere trængte økonomisk, så er den spanske økonomi betydeligt større. Et kollaps hér vil være en katastrofe for den fælles mønt.

Tegnene er tydelige: Spanien har et ejendomsmarked som er i færd med at falde sammen, og et underskud på statens budget på 11,3 procent, EU's fjerdestørste – mindre, men sammenligneligt med det græske underskud på 13,6 procent. Sidst, men ikke mindst, er arbejdsløsheden steget brat i de senere år og er nu på omkring 20 procent.

Denne krise optager i stigende grad Ministerrådet og Kommissionen, for mens den græske økonomi kun fylder små 2,3 procent af Euro-landenes samlede økonomi, udgør Spaniens bidrag 11,8 procent.

Dyr at redde

Nervøsiteten skyldes også udsigterne til størrelsen af en støttepakke til Spanien. Mens den græske lånepakke kostede ca. 818 milliarder kroner i alt (110 milliarder euro), vil en spansk støttepakke nå op på det dobbelte, vurderer den franske bank BNP Paribas, og den ville sluge næsten en tredjedel af den gigantiske støttepulje for

euro'en på 750 milliarder euro, som blev vedtaget i maj 2010.

Derfor har der længe været spænding om den spanske regerings forholdsregler mod landets gæld og budgetunderskud. De blev præsenteret for Kommissionen og Ministerrådet den 17. maj, og modtog anerkendende bemærkninger. Kommissionens formand José Manuel Barroso erklærede, at Spanien har taget "et skridt i den rigtige retning", mens formanden for Euro-gruppen, Luxemburg's premierminister Jean Claude Juncker kaldte planen for "modig".

Som hele sundhedsbudgettet

Planen skal bringe underskuddet på statsbudgettet ned fra 11,3 procent af bruttonationalproduktet (BNP) til 6 procent i løbet af 2011 – på bare to år. Derefter er målet at skære yderligere, så tallet bliver 3 procent i 2013.

Til den tid har Spanien skåret et beløb i budgettet, omtrent 8 procent af BNP, der er betydeligt højere end landets årlige budget for sundhed, der ligger på omtrent 6 procent.

Blandt tiltagene er en lønnedgang for offentligt ansatte på fem procent, og fastfrysning af pensionerne i 2011. Dertil kommer betydelige besparelser i de spanske regioner.

Planerne har skabt stor frustration i

fagbevægelsen, hvor bølgerne nu og da går højt:

"Regeringen gør sig fortjent til et konstant modsvar, og én af mulighederne er generalstrejke", siger Ignacio Fernández Toxo, leder af Comisiones Obreras, den kommunistiske gren af den spanske fagbevægelse. Selv den socialdemokratiske fagbevægelse, UGT, har mistet en del sympati for den socialdemokratiske spanske regering.

Arbejdsmarkedsreform

Begge organisationer indgår i skrivende stund i forhandlinger med arbejdsgivernes organisationer om en arbejdsmarkedsreform, som kan øge konkurrencedygtigheden. Det kan f.eks. ske med lønnedgang eller afvikling af en favorabel ordning for afskedigede arbejdere. Kan arbejdsmarkedets parter ikke blive enige, vil regeringen træde til og gennemføre en reform ved lov.

Alt i alt vil den almindelige spanier komme til at betale en høj pris i de kommende år for den økonomiske krise. Om pakken også vil virke, og sætte gang i økonomien, er mere tvivlsomt. I hvert fald siger adskillige økonomer, f.eks. økonomer fra "Research on Money and Finance", som for nyligt skrev i en rapport om spareprogrammer i EU, at de er "stærkt ødelæggende, og ikke giver nogen forsikring om vækst i fremtiden". ♦

Statsbankerot eller EUROens fald

Niels Thygesen som var med til at skabe EU's valutaunion mener, at Den Økonomiske og Monetære Union (ØMU'en) og euroen nok skal klare sig, men at enkelte lande kan gå bankerot. Jesper Jespersen, førende ØMU-kritiker, ser euroens fald rykke tættere på.

EUROKRISE. En lang række navnkundige økonomer og kommentatorer – fra valuta-spekulanten George Soros, til cheføkonom Martin Wolf i avisen Financial Times – er enige om, hvad der er galt:

En fælles valuta, men 16 forskellige finanspolitikker og ingen fælles kassebeholdning af betydning, ja det hænger bare ikke sammen.

Jesper Jespersen, professor i økonomi ved Roskilde Universitetscenter er ikke ligefrem overrasket. Det har han skrevet og sagt længere end EU's valutaunion har eksisteret.

»Om jeg har taget fejl i noget af det jeg har sagt?... (lang pause) Ja, økonomi er jo ikke som meteorologi eller astronomi. Men udviklingen har jo stort set været, som man kunne forvente,« siger han.

En af de pointer han ofte gentager er, at der er indbyggede spændinger i eurozonen.

Forskellen på lønomkostninger mellem landene er vokset med en eller to procent hvert år. Efter ti år har Tyskland og Østrig et lønomkostningsniveau, som er 10 procent *lavere* end i 1998.

Tysk tilbageholdenhed

Tyske lønmodtagere har måttet holde for på grund af stram hjemlig økonomisk politik. Det har styrket den tyske eksport, og givet landet et stort overskud på betalingsbalancen.

I Irland, Spanien, Italien, Portugal og Grækenland, derimod, er lønomkostningerne 10-25 procent *højere* end i 1998 – og altså op til 35 procent højere end i Tyskland – blandt andet fordi boligbobler har drevet lønninger og priser op. Før euro'ens indførelse kunne dét problem løses ved at devaluere den nationale valuta. Men med én valuta, én rente og én fælles kurs på euroen, kan landene med svæk-

ket konkurrencedygtighed ikke rigtig stille noget op – nu.

Jesper Jespersens pointe er, at selv hvis Grækenland ikke havde snydt med sin statistik, og selv hvis grækerne først måtte på pension efter at være fyldt 90 år, så er der brændstof nok til krise bygget ind i systemet.

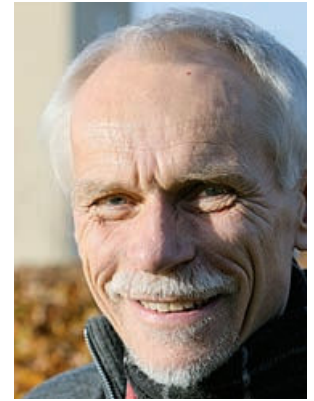
»Jeg ved meget lidt om den specifik græske krise, men man kan jo lige så godt tale om Spanien, der har ført en ansvarlig politik, men også befinder sig i en umulig situation,« siger Jesper Jespersen.

”Ubehageligt at gå tæt på”

Niels Thygesen, professor i økonomi ved Københavns universitet var i slutningen af 80'erne med til at udarbejde reglerne for valutaunionen – Den Økonomiske og Monetære Union – som rådgiver for den daværende formand for EU-Kommissionen Jacques Delors.

En græsk betjent sparker en demonstrant under protesterne 1. maj mod de nedskæringer, den græske regering gennemfører for at leve op til betingelserne for lån fra EU og Den Internationale Valutafond.

» Jesper Jespersen: Euroen vil vel vakle videre fra krise til krise og med øget social uro, måske indtil Spanien eller Tyskland siger farvel, måske efter en afgørelse ved den tyske forfatningsdomstol. «

TEMA / OM EUROEN OG KRISEN

Konstruktionen med en fælles valuta (stort M), med klare regler for budgetunderskud og gæld, blev kun flankeret af et beskedent økonomisk samarbejde (lille ø) – uden omfattende koordinering af finanslove og skattepolitik. Det var en nødvendighed for at få det hele på skinner, siger han i dag.

»Det var det af to grunde. Der var ikke politisk stemning for, at man skulle have en fiskal union (finanspolitisk union. re.) eller en tæt koordinering af økonomisk politik. Den anden årsag var, at man synes det var tilstrækkeligt at lave en monetær union, hvis man havde nogle relativt generelle regler om, at landene ikke måtte afvige for stærkt i deres finanspolitik. Man havde lidt den holdning, at vi ikke kan blande os for meget i politik, og at det også ville være ubehageligt at gå så tæt på de enkelte lande.«

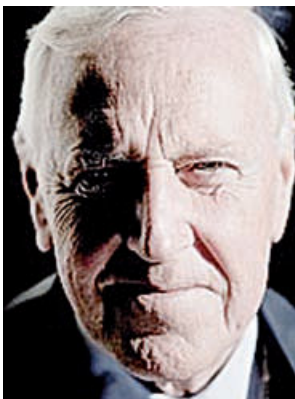
Den yderste sanktion

Niels Thygesen står fast ved opskriften fra 1989:

»Jeg mener i og for sig, at den oprindelige model var rigtig. Problemet er, at den aldrig blev taget alvorligt nok. Der har også været lidt for stor mangel på evne til at lære af hinanden. Men det var ikke rigtigt noget, man kunne foreskrive. Det kan man stadigvæk ikke. Jeg tror, jeg fortsat er tilhænger af den samme model, men med den tilføjelse, at disse regler på nationalt plan skal tages mere alvorligt, og at betalingsstandsning ikke ville være udelukket, men at man ikke af dén grund nødvendigvis må forlade euro-zonen.«

Altså: Hvis det ikke kan være anderledes, så må et land som f.eks. Grækenland indstille betalingerne og gå bankerot.

Det vil godt nok gå ud over landets långivere som de tyske og franske banker.

» Niels Thygesen: Jeg mener i og for sig, at den oprindelige model var rigtig. Problemet er, at den aldrig blev taget alvorligt nok. «

Men, påpeger Niels Thygesen: Tyskland kommer til at betale uanset hvad; enten som långivere til den græske stat, eller for at redde sine egne banker, hvis Grækenland ikke får støtte.

Betalingsstandsning ville derfor fungere som den yderste sanktion overfor lande, som ikke følger reglerne og "lever over evne".

Jesper Jespersen er til gengæld grundlæggende uenig i, at løsningen er nedskæringer og stramninger af de enkelte landes budgetter.

Arbejdsløsheden vigtigst

»Samfundsøkonomi er ikke det samme som privatøkonomi. På lang sigt skal der være balance mellem udgifter og indkomster, men på kort sigt må den offentlige sektor gribe ind, når markedet ikke kan regulere sig selv. Ellers går arbejdskraften til spilde. Så får man en negativ spiral. Det bliver som i Danmark i årene 1997-2003, men tre eller fire gange værre, siger han og citerer sin læremester, den britiske økonom John Maynard Keynes:

"Tag hånd om arbejdsløsheden, så skal budgettet nok passe sig selv."

Og så påpeger Jespersen, at euro-landenes lån til Grækenland er med til at forværre deres egen situation ifølge ØMU-reglerne:

»Hvis Danmark var fuldt og helt med i euroen, skulle vi have bidraget med 15 milliarder kroner. Det ville forværre vores underskud, og så skulle vi alle sammen spare mere.« (Danmark bidrager med 9 milliarder kroner til EU's lånepakke, red.)

Så hvad skal der til?

Niels Thygesen peger på oprettelsen af en fond for gensidig støtte, som den der blev vedtaget i april i år, uden at lave om på traktaten.

Individuelt ansvarlige

Derimod er det hverken muligt – eller ønskeligt – at samordne landenes finanslove mere end i dag, mener Niels Thygesen:

»Det er en lidt uholdbar kurs, fordi det sætter fokus på udpræget konfliktstof mellem landene. Det er egentlig i alles interes-

se at bevare et lidt mere individuelt statsligt ansvar for den politik, som føres i landet.«

Heller ikke

Jesper Jespersen tror, at en fælles økonomisk politik er realistisk. Den kan nemlig forudsætte store pengeoverførsler til de svageste økonomier. Det ses af det tyske eksempel.

»Den tyske genforening og valutaunion blev mulig på grund af massive overførsler fra vest til øst, det ene år efter det andet, og de bygger på et dybt følt politisk ønske. Jamen, vi ved jo at lignende overførsler i EU ikke lader sig gøre.«

Og hvad så?

»Det mest sandsynlige er vel at man skrumper videre. Man vil stramme kravene, og det vil føre til en yderligere belastning for de sydeuropæiske økonomier. Den europæiske divergens, ikke konvergens, vil øges. Man må bare håbe, at det ikke ødelægger det nødvendige europæiske samarbejde på andre områder.«

Tilbage til D-marken?

Hvor Niels Thygesen mener, ØMU'en er kommet for at blive, selv om enkelte lande ikke kan klare mosten, og må opdrages den hårde vej, så ser Jesper Jespersen større forandringer som uundgåelige på sigt.

»I krig, kærlighed og politik er jo alt muligt. Og valutasystemer plejer historisk set ikke at holde i mere end 25 år, så bliver de slidt ned. Så sker der pludseligt noget nyt.«

»Euroen vil vel vakle videre fra krise til krise og med øget social uro, måske indtil Spanien eller Tyskland siger farvel, måske efter en afgørelse ved den tyske forfatningsdomstol,« siger han med henvisning til en sag ved domstolen, som vil forbyde tysk støtte til den græske hjælpepakke. Den sag kan gå den tyske regering imod, og det kan få dramatiske konsekvenser, mener han. Endda for tysk deltagelse i euroen, som kan afvikles hurtigt.

»Rent praktisk ville en tysk tilbagevenden til D-marken kunne gennemføres på 14 dage,« siger han. ♦

Mere Union skal redde

Patienten overlevede i første omgang operationen. Euroens tilstand er nu stabil, men kritisk. Den efterfølgende behandling vil føre til en helt anden og mere vidtgående valutaunion end den Danmark for 10 år siden stemte nej til.

UNIONSPROCES. Familien endte med at finde den store pengepung frem. Det kriseramte familiemedlem i sydøst, Grækenland, måtte simpelthen ikke gå fallit. Havde det bare drejet sig om 11 millioner grækere lidelser, og deres 2,3 procent af økonomien i Euroland, havde den økonomiske logik nok tilsagt en statsbankerot. Men intet mindre end overlevelsen af EU's valuta, euroen, var på spil. Valutaspekulanternes angreb gjaldt nu selveste EU's valuta, euroen. Dertil kom, at hvis et medlem af Euroland virkelig var gået fallit, hvem bliver så den næste?

Svaret faldt over en weekend i maj 2010: Først en redningsplanke til Grækenland i form af billige lån. Dernæst en gigantisk støttepakke til euroen i form af lånegarantier på i alt 5.800 milliarder kroner.

I kampens hede så man stort på principperne i Traktaten.

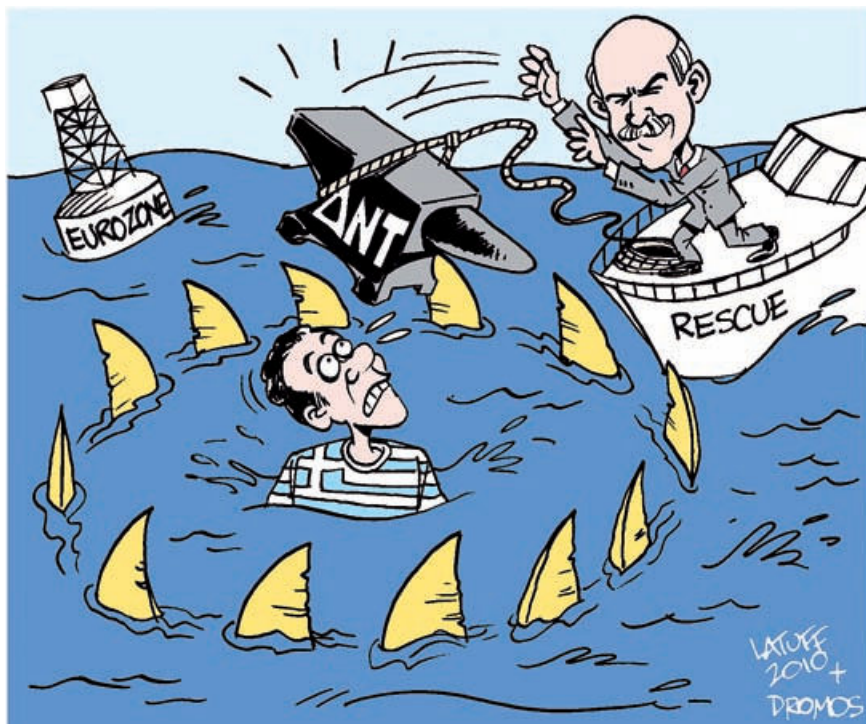
Alle levede op til stramme kriterier

Da EU-landene i årene op til Maastricht-traktaten i 1992 fastlagde principperne for valutaunionen, var det vigtigt at signalere stramhed, stabilitet og disciplin. Sådan som det nu havde været god tone i EU's største økonomi, Tyskland. Skulle tyskerne opgive deres elskede D-mark, skulle de i euroen kunne genkende de værdier, som havde bragt dem det tyske opsving efter krigen, det såkaldte *wirtschaftswunder*.

Således tænkt, så gjort.

I EU's traktater fastlagde man ét overordnet mål, nemlig stabilitet i form af nul inflation. Midlerne hertil var til gengæld ikke beskrevet med meget mere end kravet om, at den offentlige gældsætning højst må være på 60 procent af nationalproduktet, samt at underskuddet på statsbudgettet højst må være på 3 procent.

Da euroen blev indført som valuta den 1. januar 2002 opfyldte alle lande kravene, også Grækenland, i hvert fald ifølge de officielle statistikker. Siden løb projektet af sporet.

Den græske økonomi er i krise, men mange kritiserer den græske regering og EU's redningsplan for at gøre ondt værre.

» Nu ligger euroen i respirator, samtidig med at man står med en traktat, der forbyder kunstigt åndedræt. «

Forbud mod kunstigt åndedræt

Hvis de oprindelige krav skulle overholdes af medlemmerne, ville Euroland kun bestå af ét eneste land i maj 2010, nemlig Finland. Resten af landene er mere eller mindre på dybt vand.

Nu ligger euroen i respirator, samtidig med at man står med en traktat, der forbyder kunstigt åndedræt. Egentlig må man ikke give et medlemsland økonomisk hjælp eller påtage sig dens økonomiske forpligtelser (artikel 124 om "forbud

mod privilegeret adgang til finansiering" og 125 om "forbud mod hæftelse for medlemsstaternes gæld"). Eneste mulighed – som også blev brugt i forbindelse med Grækenlandshjælpen – er, hvis der er tale om "naturkatastrofer eller usædvanlige begivenheder som (medlemsstaten) ikke selv er herre over" (artikel 122).

Det står nu fast, at spillereglerne i Euroland ikke har kunnet forhindre økonomisk uføre for euroen. Og regningen for såvel lån og lånegarantier havner for den største dels vedkommende i Tyskland.

Rasende tyske vælgere

De tyske vælgere er rasende, og afstraffede prompte kansler Angela Merkels parti ved delstatsvalget 9. maj i Nordrhein-Westfalen. Allerede samme dag som vedtagelsen i det tyske parlament, indgik der en klage til forfatningsdomstolen i Karlsruhe

» Det står nu fast at spillereglerne i Euroland ikke har kunnet forhindre økonomisk uføre. «

euroen

» Kan en valutaunion overhovedet fungere uden en form for økonomisk regering med et større overnationalt budget? «

over at hjælpen til Grækenland er i strid med tysk lovgivning.

Og samtidig med, at finansministrene i Bruxelles sled til langt ud på natten den 9. maj med at sammenstrikke et sikkerhedsnet til euroen, sad Merkel i Berlin med sin justitsminister for at søge at sikre, at teksterne i Bruxelles ikke kom i direkte strid med hvad forfatningsdommerne i Karlsruhe tidligere har sagt om den tyske deltagelse i euroen.

Angela Merkels bud til den tyske offentlighed, til hendes politiske bagland og til det tyske parlament er kort og godt, at hele denne historie ikke må gentage sig. Spørgsmålet er derfor nu hvad "operation aldrig mere Grækenland" kommer til at indeholde?

Operation aldrig mere Grækenland

Der skal strammere regler på bordet. For man er reelt havnet, hvor man kollektivt skal tage ansvaret for det enkelte lands fadæse. Krisen har vist, at euroen ikke er troværdig, når man har fælles rente og valuta, men samtidig 16 forskellige finanspolitikker bestemt af 16 forskellige parlamenter.

I februar foreslog Merkel ligefrem, at eurolande skulle kunne smides ud af euroen – senere modererede hun det til, at man skulle kunne fratage et land dets stemmeret. I begge tilfælde er det noget, som vil kræve ændringer af den Lissabon-traktat, som først lige er trådt i kraft.

Begge idéer handler imidlertid om, hvordan man kan straffe, når skaden allerede er sket. Fokus er derfor efterfølgende skiftet til, hvordan man kan forebygge.

Der er forslag om en europæisk udgave af den internationale valutafond IMF, og om at skabe europæiske kreditvurderingsbureauer til at indtage scenen i stedet for de amerikanske som Standard & Poors og Moody's.

Først og fremmest ønsker Kommissionen nu en langt større kontrol med de enkelte landes finanslove, fremgår det af et udkast til "forstærket koordinering af den økonomiske politik," fremlagt 12. maj 2010.

Hvis finansloven skal forhåndsgodkendes i Bruxelles, indebærer det også forhåndsgodkendelse af de enkelte landes social- og

arbejdsmarkedspolitik og meget mere. Og dermed kommer EU meget tæt på den nationale suveræniteten i velfærdspolitikken, netop hvad nej-siden advarede kraftigt imod for den danske folkeafstemning om euroen 28. september 2000.

Står ved Rubicon

Krisen har også hvirvlet op i en anden klassiker i eurodebatten, nemlig: Kan en valutaunion overhovedet fungere uden en form for økonomisk regering med et større overnationalt budget som kan balancere økonomien og foretage store overførsler til de svageste økonomier? F.eks. er det inden for valutaunionen Danmark velkendt, at vi alle via statsbudgettet bidrager til udkantsområder som Nordjylland og Bornholm. Men hvis samme mekanisme også er nødvendig i Euroland, er europæerne så parate til at give EU den nødvendige magt og økonomi til dette?

Terningerne er kastet, som Cæsar er citeret for sige da han skulle beslutte om han skulle krydse floden Rubicon for det endelige slag. Der er kun to veje: Enten tilbage – eller frem – mod mere Union for de som vil og kan.

Som den tyske avis Handelsblatt skrev i sin leder dagen efter krisepakken: "Der skal træffes en sandfærdig beslutning om Europa. Enten til fordel for en politisk Union med alle dens konsekvenser af finansielle overførsler mellem rige og fattige lande... eller vi skal vende tilbage til et Europa i to hastigheder". ♦

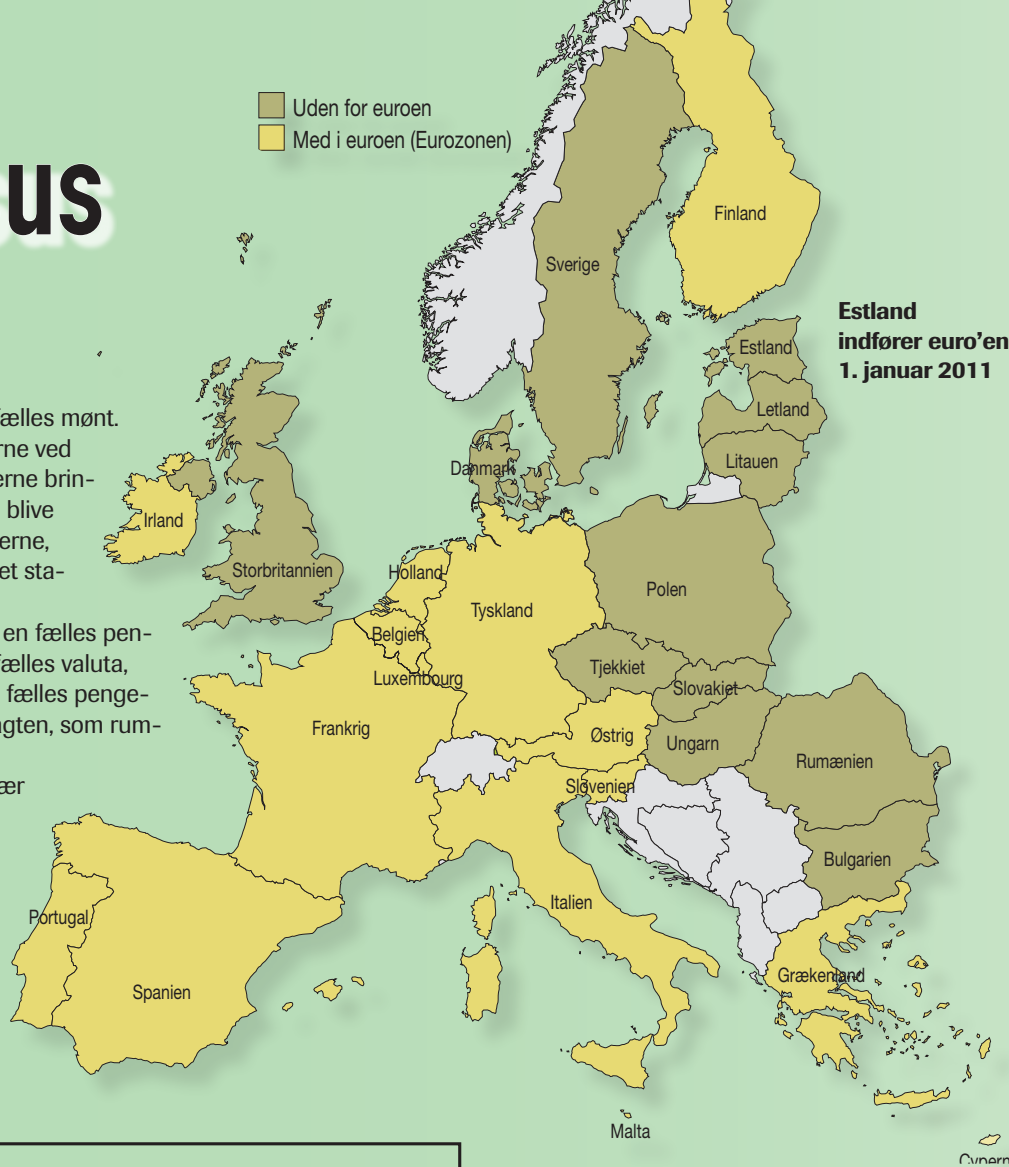
Grundkursus i EUROen

Der var flere formål med indførelsen af en fælles mønt.

Med samme mønt kunne omkostningerne ved handel og investeringer på tværs af grænserne bringes ned, og priserne i forskellige lande ville blive sammenlignelige. Euroen ville, mente fortalere, styrke den økonomiske vækst og føre til øget stabilitet.

En forudsætning for stabilitet ville være en fælles pengepolitik. Stor inflation i ét land vil med en fælles valuta, hurtigt kunne forplante sig til et andet. Den fælles pengepolitik skal sikres af Vækst- og Stabilitetspagten, som rummer regler for landenes underskud. Bekæmpelse af inflation skal især Den Europæiske Centralbank tage sig af ved at styre udlånsrenten restriktivt.

Kritikere af euroen mente tidligt, at mønten ville løbe ind i problemer, hvis euro-landene ikke bevægede sig mod en mere omfattende, fælles økonomisk politik. Mange mente også, at lande med de svageste økonomier ville få problemer med konkurrencedygtigheden over for de stærke, fordi de ikke ville kunne styrke vilkårene for deres eksport ved at devaluere (se artikel på dette opslag)

Euroens historie i korte træk

- 1993: Maastricht-traktaten træder i kraft, herunder Den Økonomiske og Monetære Union (ØMU).
- 1997: "Vækst- og Stabilitetspagten", som fastsætter maksimumsregler for euro-landenes budgetunderskud og gæld, vedtaget.
- 1999: Euro-landenes valutaer låses i fast kurs i forhold til hinanden.
- 2002: Euro-mønter og sedler erstatter de gamle valutaer i euro-landene.
- 2005: Efter en periode, hvor Tyskland og Frankrig, de stærkeste tilhængere af Vækst- og Stabilitetspagten, havde kørt med underskud ud over det tilladte, blev reglerne justeret, så overtrædelse af måltallene ikke ville blive strengt håndhævet.

Hvad skal euro-medlemmerne?

Hvordan kommer et EU-land med i euroen? Hvad er Vækst- og Stabilitetspagten?

- Før et land kan blive medlem af eurogruppen, skal de opfylde en række betingelser, kaldet konvergenskriterierne:
- Inflationen må ikke være mere end 1,5 procent (egtl. "procentpoint") højere end de tre EU-lande med lavest inflation.
  - Renten på langsigtede lån må ikke være mere end 2 procent over de tre EU-lande med den laveste rente.
  - Landet må heller ikke have sænket værdien af sin valuta, d.v.s. devalueret i to år.

Derudover skal kandidatlande leve op til de regler om underskud på statens budget og statens gæld, som står i den såkaldte Vækst- og Stabilitetspagt fra 1997: Budgetunderskuddet, eller underskuddet på finansloven, må højst være 3 procent af bruttonationalproduktet (BNP), og gælden højst 60 procent af BNP. Når et land først er med i euroen, skal det i princippet overholde reglerne i Vækst- og Stabilitetspagten.

Det danske forbehold

Danmark har som bekendt ikke indført euroen.

Efter et flertal af vælgerne afviste Maastricht-traktaten ved en folkeafstemning i 1992, førte politiske forhandlinger til udmåntningen af fire danske undtagelser, herunder en undtagelse for euroen. Danmark kan derfor i princippet beslutte at devaluere kronen. I praksis følger Danmark dog foreløbig euro-landenes politik til punkt og prikke og har bundet kronen til euroen.

Skiftende regeringer har haft dansk tilslutning til euroen som høj prioritet, men det kan ikke ske uden en folkeafstemning. Det blev prøvet i september 2000, hvor en socialdemokratisk regering under Poul Nyrup Rasmussens ledelse satte spørgsmålet til afstemning.

Men forslaget om indførelse af euroen i Danmark blev afvist med 53,2 procent af stemmerne mod 46,8 procent.

Den nuværende regering har dansk tilslutning til euroen som høj prioritet, men har ikke aktuelle planer om en ny folkeafstemning. Heller ikke S og SF har sat en ny folkeafstemning på dagsordenen.

Protester i Argentina under en dyb krise i 2001-2002. Økonomien kom dog så hurtigt på fode, at mange økonomer anbefaler Argentina's løsningsmodel.

FOTO: SCANPIX

Den argentinske mirakelkur

”Gør som Argentina! Træd ud af euroen og devaluér,” siger amerikansk økonom til de kriseramte EU-lande. Tidligere overvismand er lodret uenig.

KUR ELLER KAOS. Svage europæiske økonomier er i krise, og efter Grækenland står både Portugal, Spanien og Irland måske for fald. Mens nogle peger på korruption eller ødselhed som årsagen, ser andre et mere strukturelt fænomen bag nedturen; lav konkurrencedygtighed kombineret med problemer ved en fælles valuta, euroen. Med euomedlemskabet kan et gammelt virkemiddel, nedskrivning af valutaen, nemlig ikke bruges. Den dør til at gøre eksportvarerne billigere og importvarer dyrere er lukket for Grækenland.

Alligevel er det netop dét, den amerikanske økonom Mark Weisbrot fra tænketanken Centre for Economic and Policy Research, foreslår. Han fremhæver Argentina, som foretog en devaluering og kom heldigt ud af en dyb krise i 2001-2002. Og han peger på Letland, der følger en kurs som den, Grækenland nu er låst fast på, og er endt i dyb recession. På den baggrund, mener han en del af løsningen ligger lige for; Grækenland bør forlade euroen.

Krisepakken

For Weisbrot er Letland et skræmmebillede. Efter en krise meldte sit indtog for to år siden, har det lille baltiske land gennemført et program, der på alle punkter minder om de betingelser, Grækenland skal opfylde som modydelse til lån fra EU og Den

Internationale Valutafond (IMF): Markante nedskæringer på det offentlige budget, sænkning af lønnen, og forringelser af sociale ydelser. Resultat: Om kort tid kan Letland noteres for verdenshistoriens efter alt at dømmes største økonomiske kollaps. Med et fald i bruttonationalproduktet på 24 procent på bare to år, tangerer Letland allerede USA's rekord fra begyndelsen af 30'erne – og det tog USA fire år at nå lige så langt ned.

Derfor har Weisbrot ikke andet end hovedrysten til overs for EU's håndtering af Grækenland, som han mener er direkte farlig. Om krisepakken på 110 milliarder euro, siger han:

»Det virkelige problem er, at den medicin, der ordineres, svarer til middelalderens åreladninger. Indtil dét ændres, må vi forvente mange flere problemer hen ad vejen,« siger han.

Krisen vil blive forlænget, og i øvrigt alligevel gøre Grækenlands afdrag på lån usikre, og Grækenlands gæld vil stige.

Truslen om bankerot

Tidligere overvismand Claus Vastrup, professor på Århus Universitet, ser omvendt ingen anden udvej end en lånepakke som den, EU og IMF har givet Grækenland, og de betingelser, der følger med. Hans tilgang til krisen er, at den nu engang skyldes en

gæld, som nogen enten skal tilbagebetale eller andre – långiverne – vil tabe på.

»Hvad skulle de ellers have gjort? Man er nødt til hele tiden at specificere alternativet. Det er en forkert betragtning alene at se på, hvad pakken vil betyde. Hvis de ikke havde fået lånepakken, ville de være gået bankerot, og ville have skullet stramme endnu mere fordi de ikke kunne låne.«

For Weisbrot er udsigten til en græsk bankerot dog ikke nødvendigvis skræmmende. Den vej valgte Argentina nemlig også, ved at melde til kreditorerne, at lån på 100 milliarder dollars ikke ville kunne betales tilbage. Efter lange forhandlinger accepterede långiverne en nedskrivning på hele 65 procent af gælden. Skulle denne model bruges af Grækenland, ville taberhedde især tyske og franske banker.

Bedre uden euro

For Weisbrot er Grækenlands medlemskab af euroen en vigtig del af problemet, og også hér mener han, eksemplet Argentina kan bruges som argument. I Argentina valgte regeringen i 2002 at droppe den argentinske peso's binding til dollaren. Det styrkede landets konkurrencedygtighed så meget, at krisen var stort set ovre i løbet af få år. Da gælden var på sit højeste, lød den på 143,5 procent af bruttonationalpro-

fortsættes næste side...

*Et apotek i Indien.
Billig indisk kopimedicin
kan komme i fare med
den nye ACTA-aftale.*

fortsat fra forrige side...

duktet – langt højere end niveauet i Grækenland, som i dag opgøres til 115 procent af BNP. Allerede i 2007, var tallet faldet til omtrent 50 procent. En meget hurtig økonomisk genopretning.

»Grækenland ville nok klare sig bedre uden for euroen under alle omstændigheder, i og med de ulemper, der ligger i ikke at have kontrol over vekselsraten eller monetær politik. Den Europæiske Centralbank er endnu værre end USA's nationalbank (Federal Reserve, red.). Og hvad Grækenland angår, er euro'en overvurderet p.g.a. det lavere produktivetsniveau i forhold f.eks. til Frankrig og Tyskland,« siger han til NOTAT.

Det spørgsmål ser Claus Vastrup som noget, grækerne selv har svaret på:

»For os andre er det rart, at det er op til grækerne selv, og de har ikke vist interesse for det. Tværtimod. De har jo kæmpet imod,« siger han om den græske regerings entydige støtte til euro-medlemskabet.

»Så er det meget nemmere at lave en intern devaluering, og det har den samme virkning på eksporten: Øget konkurrencedygtighed.«

Med "intern devaluering" mener Claus Vastrup netop den kur, både Letland og nu Grækenland gennemgår, især nedskæringer i lønninger. Og forskellen er for ham den samme. Også med en devaluering falder real-lønnen blandt andet p.g.a. højere priser på importerede varer, siger han.

Snyd på vægten

Det er en almindelig indvending mod devaluering, at i mange lande har virksomheder, borgere og stat taget store lån i euro. Sættes prisen på national valuta ned, bliver afbetalingerne på lånene højere. Også hér, mener Mark Weisbrot, har Argentina fundet en farbar vej. I Argentina lod staten borgere og virksomheder omlægge deres lån fra udenlandsk valuta, typisk amerikanske dollars, til lokal valuta (peso) inden devalueringen.

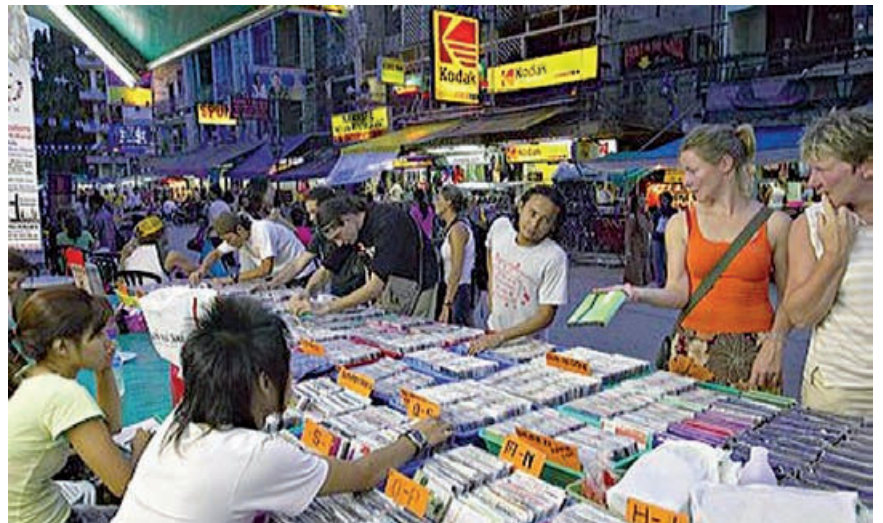
Den model ville Claus Vastrup finde dybt betænkelig, hvis den blev brugt i Grækenland:

»Så forsøger grækerne at snyde på vægten og melde sig ud af det gode selskab. Det kan de ikke bare gøre. Der vil være en del juridiske problemer i det. Der er jo nogen, der taber i den sidste ende,« siger den tidligere overvismand.

Mark Weisbrot erkender, at kreditorerne vil tabe på dén model, men foreslår, at staten – i dette tilfælde den græske stat – må gå ind og dække nogle af tabene. Det vil være pengene værd, mener han. Følger Grækenland den dустukne kurs, vil prisen være høj for befolkningen, og i sidste ende vil også kreditorerne tabe. ♦

Angreb på Kopierne

ACTA-aftalen, som forhandles i EU, er hård kost for fildelerne og forsvarerne for billig kopimedicin. En ny bevægelse er i sin vorden.

Kopimarkeder, som hér med CD'er, spiller en stor rolle i mange u-lande.

INTELLEKTUEL EJENDOMSRET. Truselsbilledet ser omtrent ud sådan her:

- Teleselskaber skal gøres ansvarlige for, hvad deres kunder laver på Internettet. Selskaberne skal virke som vagthunde og domstole.
- Toldere ved EU's ydre grænser kan komme til at tjekke indholdet i de rejsendes computere og musikspiller i søgen efter piratkopier af film, musik og programmer.
- De rige lande triumferer i en situation, hvor fattige lande forhindres i at producere og sælge billig medicin.

Blandt andet dette vil blive virkelighed hvis et forslag til anti-piratkopieringsaftale, ACTA (Anti-Counterfeiting Trade Agreement) bliver ført ud i livet – mener kritikere.

Forhandlinger om en sådan aftale har stået på siden 2008. Initiativtagerne var USA, EU, Japan, Canada og Schweiz. Siden har Australien, Mexico, Marokko,

Singapore og Sydkorea hægtet sig på forhandlingerne. Men aftalen har også mange kritikere. De bebuder kamp til stregen.

Kommissionen og USA

Faktisk ser flere gerne, at aftalen lider samme skæbne som en omfattende aftale om investeringer, den såkaldte MAI-aftale, der blev taget af bordet i OECD i 1998 efter hård kritik fra en bred vifte af borgerbevægelser og NGO'er.

En aftale, Carl Schlyter mener havde meget til fælles med ACTA-aftalen. Carl Schlyter er medlem af Europa-Parlamentet for det svenske Miljøparti og en af initiativtagerne til opråb og aktioner mod ACTA-forslaget.

»Interesserne er de samme som med MAI. EU-Kommissionens generaldirektorat for handel og USA, arbejder for at fremme de store virksomheders IP-interesser,« siger han.

» Det ville være en bjørnetjeneste at give dem lov til at lave farlige produkter. «

Lene Espersen om u-landene og ACTA-aftalen

IP betyder i denne sammenhæng Intellectual Property, på dansk immaterialret eller "intellektuel ejendomsret", herunder patenter, varemærkeskyttelse og ophavsret.

ACTA-forslaget kan derfor også beskrives som en bestræbelse på at sikre patentrettigheder, at forhindre handel med kopivarer, og at styrke kunstneres og underholdningsindustriens ophavsret til for eksempel bøger, musik, og film fra tyveri på nettet.

Hemmelighedskræmmeri

EU-Kommissionen beskriver formålet med ACTA som at *opretholde* eksisterende immaterialret, og ikke at skabe en ny retstilstand.

Sådan beskrev udenrigsminister Lene Espersen også sagen, da Folketingets Europaudvalg – undtagen Enhedslisten – gav støtte til hendes forhandlingsoplæg om ACTA, på et møde den 19. marts i år.

»Vi vil ikke acceptere indgreb i borgernes internetadgang uden domstolsprøvelse, og teleselskaberne skal ikke pålægges nye opgaver. De skal ikke lave domstolens arbejde,« sagde Lene Espersen blandt andet.

Det danske forhandlingsoplæg er dog hemmeligt

Det var forslaget til en ACTA-aftale også, indtil den 21. april i år. Den dag blev et 39 sider langt udkast til aftaletekst offentligt efter kraftig kritik fra Europa-Parlamentet om hemmelighedskræmmeri.

Diskussionen efter frigivelsen har i høj grad handlet om, hvordan den nu offentliggjorte tekst skal forstås. For nyttilkomne læsere er ACTA-dokumentet tungt stof, ikke mindst fordi det er fuldt af såkaldte skarpe parenteser på alle de områder, hvor parterne ikke er enige. Hvem der står bag de forskellige parenteser, og hvorfor, kan man ikke læse sig til.

»Men jeg ved, hvem som står bag hvad, og jeg er i hovedsag blevet bekræftet i min opfattelse af aftalen,« siger kritikeren Carl Schlyter efter et offentligt arbejds møde om ACTA-forhandlingerne i Europa-Parlamentet i begyndelsen af maj.

Espersen gav ammunition

På arbejds mødet sagde Ashutosh Jindal, rådgiver for den indiske regering, at hans regering først var blevet glad for en besked om at "generisk medicin" (kopimecin) ikke ville påvirkes af ACTA, men at han nu var blevet utryg efter at have læst selve aftaleteksten.

Andre mødedeltagere var overbeviste om, at ACTA vil give teleselskaberne ansvar for kundernes brug af nettet, på trods af forsikringer om det modsatte.

Yderligere et kritikpunkt er, at EU, USA og Japan prøver på at påtvinge andre lande nogle regler, som de ikke har kommet igennem med i andre fora, såsom Verdenshandelsorganisationen (WTO). På mødet i Folketingets Europaudvalg i marts kom den danske udenrigsminister indirekte til at give ammunition til en sådan udlægning.

Lene Espersen sagde, at ACTA er åben for de udviklingslande, som ønsker at tilslutte sig, at u-landene skal have alle muligheder for at få frihandel, men at det "ville være en bjørnetjeneste at give dem lov til at lave farlige produkter".

Hvad der ligger i u-landenes interesse er altså noget som EU, USA og de andre ACTA-forhandlere definerer.

Kommissionen står for forhandlingerne om ACTA på de 27 EU-landes vegne.

Per Clausen fra Enhedslisten har spurgt om en EU-godkendelse af ACTA kræver enstemmighed, eller kan tages med en flertalsafgørelse i Ministerrådet.

Udenrigsministeriet har svaret, at det beror på indholdet af den endelige aftale. ♦

Læs mere, og følg debatten:

Kommissionens Generaldirektorat for handel med den nu frigivne foreløbige aftale: <http://trade.ec.europa.eu>

Kampagneside mod ACTA, lavet af Den Grønne Gruppe i Europa-Parlamentet: <http://en.act-on-acta.eu/>

Nyheder og kommentarer fra svenske ACTA-kritikere: <http://acta.mpbloggar.se>

Politik til salg – ikke til diskussion

De ideologiske isbjerge er smeltet nedefra – og demokratiet sejler rundt i en markedsgjort virkelighed. Det kan man sætte sig ned og græde snot over. Men man kan også gøre som forsker-kometen Sigge Winther Nielsen og kaste sig ud i et opgør med levebrødspolitikere, politisk spin og dialogdræbende kontraktspolitik.

DEMOKRATI PÅ NYE VILKÅR. Sigge Winther Nielsen er noget nær en akademisk Lucky Luke; hurtigere end sin egen skygge. For knap to år siden afleverede han sit speciale, og siden da har han udgivet to bøger, arbejdet som embedsmand i Finansministeriet, fungeret som ekstern lektor ved Københavns Universitet, jævnligt ageret kommentator i bl.a. Deadline, påbegyndt en ph.d. og lige nu bokser han med manuskriptet til en tredje bog i rækken.

NOTAT mødte ham på hans hjemmebane på Københavns Universitet, til en samtale om demokratiets tilstand i en markedspræget virkelighed.

Politisk marketing

Sigge Winther Niensens forskning tager afsæt i det faktum, at politik i dag ligner marketing mere og mere. Det er ikke noget tilfælde, at Barack Obama i 2009 blev kåret til årets marketingsmand af en række amerikanske firmaer. "Politisk marketing" har fået en central rolle. Politiske organisationer kortlægger et marked, og designer et produkt, der efterspørges, hvorefter det markedsføres. I markedsføringen bruges redskaber, vi normalt ville forbinde med den private sektor.

»Vi lever i en markedsgjort virkelighed.

Vi mødes af reklamer og marketing overalt i samfundet. Alt fra velfærdsydelse til forbrugsgoder er blevet sovset ind i marketingsprog. Det former den måde vi tænker på i en sådan grad, at både professionelle politikere, NGO'er der kæmper mod kapitalismen og private firmaer må betjene sig af en marketingslogik for at komme til orde. Om det er godt eller skidt kan man ikke give ét enkelt svar på. Men efter min mening er det et vilkår for politik, vi er nødt til at forholde os til.«

Der er både gode og dårlige sider ved politisk marketing. En af de fordele Sigge Winther Nielsen peger på, er at vi bevæger os væk fra en politikforståelse, hvor spin og kontrollerede budskaber skulle *påvirke* vælgere og i retning af en forståelse af, at det også skal *engagere* mennesker.

»Alle mennesker har en demokratisk energi i sig. Der skal bare prikkes lidt til den. Der skal tales til den. Man har i mange år i den politiske praksis og i valgforskningen opgivet en masse mennesker og sagt, at politik det gider de ikke, det er de for dumme til og så videre. Obama's kampagne viste, at man kunne mobilisere den demokratiske energi. Demokraterne var rundt og banke på døre og inspirerede folk til at deltage i en større sag.«

Medierne taber terræn

»Traditionelt har politikere prøvet at påvirke folk. En ny

Månedens interview:

Demokratiets tilstand

NOTAT tager pulsen på demokratiets tilstand – i Danmark og Europa. Vi interviewer en person, som på den ene eller anden måde har gjort sig tanker om, hvordan det går med den demokratiske debat og borgernes indflydelse på samfundsudviklingen.

kræftplan blev skåret til, så den kunne blive en forsidehistorie i avisen, men det fik ikke folk til at forholde sig til indholdet. Hvis du i stedet går direkte ud til vælgerne og taler med dem og beder dem om at engagere sig og bidrage – før medierne bliver inddraget og før de politiske beslutninger er truffet – så oplever folk, at du tager dem mere seriøst.«

Hvis politisk marketing på den måde kan komme til at betyde, at den politiske dialog kan foregå mellem politikere og borgere – i stedet for via pressen, så ser han det som en positiv udvikling. På den anden side er Sigge Winther Nielsen heller ikke i tvivl om, at meget af den politiske marketing kan undergrave offentligheden og den brydning af politiske standpunkter, der er helt afgørende for at vedligeholde demokratiet.

»Partierne kan købe sig til oplysninger om vælgere og mikromålrette deres budskaber til dem. Op til det britiske valg købte Labour sig til oplysninger om, hvem der havde oplevelser med kræft tæt inde på livet og sendte de vælgere et personligt brev med reklame for deres sundhedspolitik.«

Det er samme teknik, som da Venstre sendte et brev til boligejerne forud for valget i 2007 og advarede om, at socialdemokraterne ville indføre brandbeskatning af boliger. Den form for politisk marketing er Sigge Winther Nielsen kritisk over for.

»Du kan angribe din politiske modpart

» Alle mennesker har en demokratisk energi i sig. Der skal bare prikkes lidt til den. Der skal tales til den. «

» Hvis du i stedet går direkte ud til vælgerne og taler med dem og beder dem om at engagere sig og bidrage - før medierne bliver inddraget og før de politiske beslutninger er truffet - så oplever folk, at du tager dem mere seriøst. «

uden de får nogen chance for at forsvare sig. Hvis politikken ikke diskuteres i en politisk offentlighed - så bliver de beskudte tricks mere effektive - og det er ikke godt for demokratiet.«

EU, TINA og det demokratiske hængeparti

EU er efterhånden blevet vores vigtigste lovgiver, men den demokratiske debat lader stadig meget tilbage at ønske. Hvad mener du er forklaringen på det?

»Det afgørende er, at vi mangler en offentlighed i Europa. For hvis der ikke er en offentlighed, så er der ikke noget demokrati. Det er grundlaget for et demokrati, at vi kan tale om og diskutere de samme emner og nå frem til fælles løsninger.«

Hvad kan man gøre for at skabe en sådan offentlighed?

»Man kunne sørge for at medierne dækkede EU-stoffet bedre. Vi ved fra forskningen at det i høj grad er dem, der sætter dagsordenen for vores politiske debat. Fra EU's side kunne man gøre meget mere for at engagere borgeren. For eksempel via generelle kampvalg. Hvorfor var der ingen afstemning om, hvem der skulle være præsident i EU? Det ville være en oplagt kappestrid at engagere vælgerne i - og vi kunne for første gang have fået en fælles politisk debat i Europa. Det er at undervurdere vælgerne ikke at give dem den mulighed.«

Sigge Winther Nielsen peger også på, at måden magten er blevet flyttet til EU på kan give en del af forklaringen. »Man kunne jo spørge, hvorfor man har flyttet beslutninger til Bruxelles? Det er ikke sket ud fra demokratiske hensyn, eller med reelle politiske begrundelser. Vi ser det med euroen i dag, hvor krisen i valutaen har ført til, at EU har brug for mere indflydelse på

medlemslandenes finanspolitik. Det er et TINA-kompleks - There Is No Alternative - og derfor skal beslutningen til Bruxelles. Det er den logik man har kørt med i EU i så mange år.» Der mener Sigge Winther Nielsen, at man må blive bedre til politisk at begrunde EU's opgaver. På den anden side efterlyser han også, at vi som befolkning og borgere i EU tager stilling til, hvad vi vil bruge EU til.

»EU fungerer jo hamrende godt på mange områder - det skal man ikke undervurdere. EU er en velsmurt bureaukratmaskine, som man ikke skal være ked af fungerer. Det er på mange måder smukt. Så vi må diskutere, om vi overhovedet vil have et europæisk fællesskab og demokrati? Vil vi hellere have en national politisk offentlighed og så en bureaukratmaskine, der lever sit eget liv i Bruxelles. Hvis vi accepterer det som borgere, så må vi også acceptere, at vi ikke kan have et demokrati i EU. Vi kan ikke kræve et demokrati - hvis vi i virkeligheden ikke har lyst til at deltage i en europæisk offentlighed.« ♦

» Man kunne jo spørge, hvorfor man har flyttet beslutninger til Bruxelles? Det er ikke sket ud fra demokratiske hensyn, eller med reelle politiske begrundelser. Vi ser det med euroen i dag, hvor krisen i valutaen har ført til, at EU har brug for mere indflydelse på medlemslandenes finanspolitik. «

Morten Messerschmidt, MEP, Dansk Folkeparti

Er EU på naturens side?

Vi hører gang på gang, hvordan EU bekymrer sig om naturen. I Danmark har regeringen fået læst og påskrevet, at hvis den ikke gør mere for at sikre Tøndermarsken, så vil Kommissionen indklage regeringen for EF-Domstolen, og senest bliver Finland truet med sagsanlæg, fordi en sjælden ferskvandssæl er truet af fiskeri med nedgam.

Jeg vil med det samme sige, at jeg netop hilser velkommen, at Kommissionen bekymrer sig om naturen og såvel nuværende som fremtidige generationers ret til at besøge områder med uforstyrret flora og fauna. Og naturligvis har vi pligt til at bevare naturen og biodiversiteten intakt for kommende generationer. Men jeg glæder mig til at høre, hvordan Kommissionen vægter hensynet til naturen over for hensynet til klimaet.

Sagen er aktuell på grund af planerne om opførelse af vindmøllecentre - eksempelvis i det sårbare naturområde Østerild Klitplantage i Thy. Ikke alene hører vindmølleindustrien til en af de mest forkælede brancher i Danmark, hvilket blandt andet giver sig udslag i en helt urimelig statsstøtte til energileverandører, som også opfører kulkraftværker i stor stil. Nej, åbenbart må de nære og konkrete naturværdier også vige af hensyn til miljøet. Så længe det sker "af hensyn til klimaet", gælder tilsyneladende alle kneb.

Det er naturligvis min forventning, at Kommissionen udviser konsekvens, og at den sætter en løbsk og grådig vindmølleindustri godt og grundigt på plads. Mange kommissærer belærer med jævne mellemrum sværmeriske parlamentsmedlemmer om, at vi ikke må lade følelserne råde, men at vi anskue virkeligheden i et sagligt lys. Her er chancen for at bevise, at dette kriterium også gør sig gældende med hensyn til vindmøller, hvis eksistens nærmest er blevet kanoniseret. Klimadebatten har om noget været baseret på følelser - og ikke meget andet, takket være FN's klimapanelers pseudovidenskabelige og politiserende tilgang til den globale opvarmning.

Danmark hører til blandt Europas mest intensive opdyrkede landbrugsnationer. Derfor har vi en ganske særlig forpligtelse til at beskytte de rester af værdifulde naturområder, vi har tilbage. Danmark skal ikke ende med at være udelukkende landbrug og vindmøller, men værne om sine rekreative områder. EU har her en helt enestående chance for at vise, at den gør nytte. Klimadebatten er kommet så langt op i de øvre luftlag, at den åbenbart er hævet over rationelle hensyn til naturen. Det må Kommissionen sætte på plads. ♦

NOTAT.dk

EU støtter Israel i OECD

På et møde den 9. maj 2010 støttede de 19 EU-lande, der er medlem af OECD, at Israel optages sammen med Estland og Slovenien.

Landene fastholder dog, at dette ikke skal betragtes som en anerkendelse af Israels bosættelser i palæstinensiske områder. Der skal også nedsættes en komité, der skal sikre, at bosættelsernes økonomi holdes adskilt fra økonomien i selve Israel.

Se artiklen »EU støtter Israels optagelse i OECD« på notat.dk

Tøndermarsken kan føre til EU-retssag

Ifølge Ritzau for 27. april 2010 risikerer Danmark, at EU anlægger retssag om Tøndermarsken, hvor fuglenes vilkår ødelægges af landmændenes dræning.

Allerede i 2003 udtrykte Kommissionen kritik af forholdene i marsken, og den 17. februar 2010 truede den direkte med en retssag.

Baggrunden er, at kun cirka 10 procent af området består af våde områder, fordi alt for få af landmændene har sagt ja til frivillige aftaler om beskyttelse af området.

Se artiklen »Tøndermarsken bliver ikke beskyttet« på notat.dk

Grundig bog om lobbyisme i Bruxelles

Lobby-virksomheden i Bruxelles er større end i noget andet sted i verden. Og lobbyisterne skal ikke engang registreres.

Lobbyisternes kolossale indflydelse dokumenteres i en bog på 218 sider "Bursting the Brussels Bubble". Den er et resultat af en række eksperter arbejde gennem tre år.

Se artiklen »Guide til opgør med EU's hemmelige lobbyisme« på notat.dk

DEO/NOTAT-arrangementer inden sommer

3 naturvandring med EU-debat

Søndag den 30. maj i Brovst, Jelling og Hornsherred med henholdsvis Ole Christensen, Christel Schaldemose og Emilie Turunen.

Århus: Hvad er fremtiden for Euroen?

Onsdag den 2. juni kl. 19-21

Debatmøde med tidl. overvismand Claus Vastrup og euro-ekspert Mogens Ove Madsen

Foredragssalen, Folkeoplysningens Hus, Vesteralle 8, indgang B, Århus

Grundlovsmøde med Bonnichsen

Lørdag den 5. juni kl. 10-12

i Vartovs gård, Farvergade 27, Kbh.

Hans Jørgen Bonnichsen videregiver Ebbe Kløvedal Reichs demokratistafet. Hvem får den i år?

Naturvandring med Søren Søndergaard

Søndag den 13. juni kl. 13-15.30 ved Bagsværd Sø.

Vi møder medlem af EU-Parlamentet for Folkebevægelsen Søren Søndergaard. Vandringen starter fra Bagsværd Station kl. 13.

Ønsker ensartede regler for el-biler

Ifølge Financial Times for 29. april 2010 arbejder Kommissionen på at få indført ensartede regler for el-biler. Det gælder først og fremmest opladerne, som bør kunne bruges til alle elektrisk drevne biler.

Kommissionen vil også indføre ensartede regler for sikkerheden i biler, der drives af brint og andre former for alternativ energi

Se artiklen »Ønsker ens krav for el-biler« på notat.dk

EU-udvalg går imod kødklister

Det meget omtalte direktiv om kødklister bliver sandsynligvis ikke til noget, skønt EU's Ministerråd sagde ja til det på sit møde i februar.

EU-Parlamentets miljøudvalg gik nemlig imod forslaget på sit møde den 27. april 2010, og det forventes, at Parlamentet vil følge indstillingen på sit møde sidst i maj – et møde, der holdes efter redaktionens slutning.

Se artiklen »Modstand mod kødklister« på notat.dk

Svensk advarsel til Islands landmænd

Ifølge Landbrugsavisen for 7. maj 2010 har den offentlige svenske institution Jordbruksverket udgivet en rapport, der forudser store problemer for landets landbrug, hvis Island bliver medlem af EU.

I dag dækker islandske landmænd 55 procent af landets behov for fødevarer. Men landmændene får meget stor støtte, og de vil få svært ved at klare konkurrencen fra de landbrugsvarer, der produceres i EU.

Se artiklen »Svensk advarsel til Islands landmænd« på notat.dk

Christel Schaldemose,
medlem af
EU-Parlamentet,
Socialdemokraterne

Budgetbisser på græsk visit

Kl. 20.00 lukkede Akropolis' nye museum i Athen for gæster. Herefter blev vi syv MEP'ere lukket ind til en privat rundvisning på museet. Bagefter var den græske regering vært ved en traditionel græsk middag. Den blev indtaget på museet med udsigt direkte op på et belyst Akropolis. Ja, nu har jeg sikkert bekræftet mange menneskers opfattelse af en MEP'ers dagligdag: Et liv i luksus med rejser og gode middage ofte på eksotiske steder. Men et er myte, noget andet er virkelighed. Turen til Grækenland var bestemt ikke en afslappende turist-tur. Det eneste, vi så af det skønne Athen, var netop museet. Resten var benhårdt arbejde.

Jeg var afsted med en delegation fra Europa-Parlamentets budgetkontroludvalg. Udvalget er EU's budgetbisser. Det er os, der skal kontrollere, at EU's penge bruges korrekt. Og Grækenland er en af de "usual suspects" i EU-klassen. Hvilket den seneste tids økonomiske kaos også har beviset. Under besøget talte vi med ministre m.fl. om Grækenlands forvaltning af landbrugsstøtten, om indberetninger til Eurostat (EU's statistiske kontor, red.), om korruption etc. Og vi så på to projekter, der har modtaget millioner i EU-støtte. Spændende var det, men hovedindtrykket, der står tilbage, er: At den nye Papandreou-regering er klar over, at de mange problemer, Grækenland har, kræver en total ny politik, nye regler og love. Derfor har det græske parlament allerede vedtaget nye skatteregler, nye kontrolmekanismer til landbrugsstøtten mm.

Men én ting er regler, en anden ting er vaner og viljer. Den sorte økonomi og den lemfældige omgang med love og regler ændres ikke med ét slag. Selvom "Athen ikke blev bygget på én dag", så frygter jeg, at flertallet af de græske politikere undervurderer behovet for at gøre op med korruption og sort økonomi. For mange af de embedsmænd og politikere, vi talte med, forsøgte at tale problemet ned i stedet for at anerkende problemets omfang.

Men det hele er nu ikke Grækenlands skyld alene. EU har heller ikke gjort nok. Rapporter helt tilbage fra før årtusindskiftet har forudset problemerne i Grækenlands forvaltning. Uden at der blev grebet ind. Et er dog sikkert: budgetkontroludvalget vender tilbage til Grækenland igen. Det gør jeg forhåbentlig også, men næste gang gerne som turist. ♦

For abonnenter på NOTAT er møderne gratis.
Læs mere og tilmeld jer på www.deo.dk eller telefon 70 26 36 66

Estland, Letland og Litauen – efter 6 år i EU

Torsdag den 17. juni kl. 19-21.30

i Kulturstaldene, Halmtorvet 13C, København
Hør om russiske mindretal, økonomisk krise og EU's betydning i Baltikum.

Oplev EU og det smukke Alsace

Lørdag-onsdag den 16.- 20. oktober 2010

Vi hører om euroen i bussen på vej til det smukke Alsace i Frankrig. Har den været en fordel eller ulempe i krisen. Vi besøger EU-Parlamentet, oplever den historiske by Strasbourg, borgen Königsberg og kører ad den smukke vinrute med besøg hos vinbonden og den ældste vinby i Alsace. Pris for abonnenter kun 2.700 kr. inkl. overnatning i dobbeltværelser, morgenmad og entreer. Se programmet og tilmeld dig på www.deo.dk.

TEST NOTAT på
www.NOTAT.dk

NOTAT

– magasin om Demokrati & Europa

Redaktion:
NOTAT, Christiansborg,
1240 København K.
redaktionen@notat.dk

I redaktionen: Kenneth Haar (ansv.),
Staffan Dahllöf, Erling Böttcher,
Luise Pihl, Rasmus Nørlem Sørensen,
Michael B. Lauritsen
og Sven Skovmand.

Udgivet af DEO i samarbejde med
EUDemokraterne som får tilskud fra
Europa-Parlamentet.

Abonnement:
NOTAT, Nordkystvejen 2 F,
8961 Allingåbro, tlf. 86 48 16 00,
notat@notat.dk
CVR nr.: 18411008

Lay-out og tryk:
NOTAT Grafisk, 86 48 16 00

Forsidefoto: Rasmus Nørlem Sørensen
ISSN: 1603-7480

Mand for en kriseløsning

Pludselig vrimler det med klarsynede økonomiske eksperter i Parlamentet, heriblandt Morten Messerschmidt, skriver Euromanden.

EKSPERTER. Skulle det – på mirakuløs vis – være undgået nogens opmærksomhed, så er den græske økonomi for alvor ude at svømme. Yderligere ser det ud til, at grækerne ikke skal være sikre på, at få lov til at beholde den økonomiske svømmetur for dem selv. En række andre lande står efter sigende på spring til også at springe i vandet, derude hvor det kan være svært at bunde.

Se nu er jeg ikke økonom, så derfor vil jeg *ikke* forsøge at gøre mig klog på de dybere årsager til krisen. Til gengæld vil jeg tillade mig at undre mig over, hvordan den økonomiske situation for mange politikere tilsyneladende er blevet en kilde til enten blind medieliderlighed eller begyndende megalomani. Det synes, som om politikere står i kø for at kommentere på krisen og forklare, at det er denne eller hins skyld. Ganske desuagtet, at det måske ikke lige normalt er et område de beskæftiger sig med.

Ser man på situationen i Bruxelles for tiden, så virker det ærligt talt som om alle pludselig kan være med til at løse krisen og frelse Europa og verdensøkonomien. For der er jo presse i skidt, og masser af journalister der er villige til at holde en mikrofon for én, hvis blot det man siger, det er dystert nok.

I Europa-Parlamentet reagerede man prompte på krisen, ved at ville nedsætte et særligt udvalg til at beskæftige sig med *krisen*. For voila, vi ved jo alle at udvalg er vejen frem. Det er uden tvivl den hurtigste og mest effektive måde at sikre sig, at intet som helst sker indenfor en overskuelig fremtid. Men vi vil da alle vente i spænding, til udvalget om nogle år fortæller os, hvordan vi *kunne* have gjort.

Det er dog ikke kun i flok, at EU-politikerne vil løse krisen. Også enkeltvis kan de tilsyneladende vise vej ud af krisen. Tag nu blot EU-kritiske Morten Messerschmidt (MEP for DF). Også han melder sig på banen, klar til at løse det hele. I hvert fald hvis man skal tro en pressemeldelse, han udsendte for nyligt. Med overskriften "*Morten Messerschmidt til økonomidrøftelser i Athen*" er der vist ingen tvivl om, at han mener, at han skam spiller en vigtig rolle i Europa. Han fortæller da også stolt om alle de mennesker, han skal mødes med. Og hvad er i grunden også mere naturligt, end at en 29-årig jurist med under ét års erfaring som EU-politiker, drager til Grækenland og giver en hånd med til krisehåndteringen?

Så er det ikke rart, vi kan alle sove trygt nu. EU-Parlamentet og Messerschmidt skal nok redde dagen for os.

Euromanden

